

Dorobek naukowy prof. Stanisława Sołtysińskiego w dziedzinie szeroko rozumianego prawa konkurencji.

Laudacja wygłoszona przez prof. dr hab. Marka Szydło
z okazji wręczenia Nagrody Wielkiej Sowy za całokształt dorobku
w dziedzinie prawa konkurencji,
Warszawa, 20 kwietnia 2016 r.

Prof. dr hab. Stanisław Sołtysiński jest jednym z najbardziej znanych i zasłużonych polskich prawników. Swój dorobek naukowy tworzy On od ponad 50 lat i w tym okresie badał prawo pochodzące z różnych epok historycznych, mające bardzo różnorodne źródła walidacyjne oraz mogące być kwalifikowane do wielu różnych działów prawa. Bardzo ważną częścią Jego dorobku naukowego są prace poświęcone prawu konkurencji, w tym prawu antymonopolowemu, prawu nieuczciwej konkurencji i prawu chroniącemu konkurencję w międzynarodowych stosunkach gospodarczych, a także prace poświęcone obszarom granicznym usytuowanym na styku pomiędzy prawem konkurencji a innymi dziedzinami prawa, takimi jak zwłaszcza prawo handlowe, prawo własności przemysłowej oraz prawo konsumenckie. Tak zakreślona część dorobku naukowego prof. Sołtysińskiego, mogąca być konwencjonalnie tutaj nazwana dorobkiem z zakresu szeroko rozumianego prawa konkurencji, stanowi – uwzględniając jedynie prace o charakterze stricte naukowym, a pomijając liczne cenne prace popularyzatorskie czy też pewne praktyczne komentarze Jego autorstwa – aż ok. 25% całości imponującego ilościowo dorobku naukowego Profesora Sołtysińskiego. Mówiąc konkretniej, można tu zaliczyć dobrze ponad 40 konkretnych utworów naukowych. Z kolei o wartości merytorycznej tych prac z zakresu szeroko rozumianego prawa konkurencji najlepiej chyba może świadczyć okoliczność, iż stanowiły one często bezpośrednią inspirację dla polskiego ustawodawcy do konkretnych działań legislacyjnych (jak to było np. w przypadku kolejnych polskich ustaw antymonopolowych), a ponadto są one nieustannie cytowane (i traktowane nierzadko jako prace wręcz kanoniczne) przez przedstawicieli nauki prawa kolejnych generacji, i to zarówno w Polsce, jak i w licznych innych państwach, w tym poza Europą.

W ramach dorobku naukowego Prof. Sołtysińskiego z zakresu szeroko rozumianego prawa konkurencji wyróżniłbym osiem podstawowych problemów czy też obszarów badawczych. Są to: 1) problemy wolnej konkurencji i jej ograniczeń w handlu międzynarodowym; 2) problematyka stosowania prawa konkurencji do praw własności przemysłowej; 3) problematyka zasadności istnienia prawa konkurencji w państwie o gospodarce socjalistycznej; 4) problemy prawa konkurencji w państwie przechodzącym transformację ustrojowo-gospodarczą, polegającą na przejściu do gospodarki wolnorynkowej; 5) problematyka dostosowania polskiego prawa konkurencji do prawa konkurencji Wspólnot Europejskich w okresie stowarzyszenia Polski ze Wspólnotami Europejskimi;

6) rozmaite szczegółowe materialnoprawne problemy polskiego prawa konkurencji, w tym w obszarze kontroli koncentracji i zwalczania porozumień ograniczających konkurencję; 7) problematyka prawa konkurencji innych państw, ze szczególnym uwzględnieniem amerykańskiego prawa antytrustowego; 8) problematyka zwalczania nieuczciwej konkurencji. Ten rzeczowo-problemowy podział zainteresowań badawczych Prof. Sołtysińskiego nie pokrywa się przy tym dokładnie z poszczególnymi etapami Jego życia i kariery naukowej. Przykładowo, amerykańskim prawem antytrustowym zajmował się On zarówno we wczesnych latach 70. XX wieku, jak i pod koniec tego stulecia; podobnie też jest z Jego pracami z zakresu nieuczciwej konkurencji lub pogranicza prawa konkurencji i prawa konsumenckiego, które powstawały tak w latach 70. i 80. XX wieku, jak i w obecnym już stuleciu, w tym też zupełnie niedawno. Powyższe dowodnie świadczy o tym, iż Prof. Sołtysiński posiada i zawsze posiadał jasno zakreślone zainteresowania badawcze, którym oddawał się i oddaje w sposób bardzo konsekwentny, bez kierowania się w swojej pracy badawczej względami jedynie koniunkturalnymi czy też dominującymi w danym momencie modnymi trendami.

W ramach pierwszego z wyróżnionych powyżej obszarów badawczych – czyli problematyki wolnej konkurencji i jej ograniczeń w handlu międzynarodowym – Prof. Sołtysiński interesował się w szczególności zagadnieniami stosowania ogólnego prawa konkurencji (prawa antytrustowego) do praktyk przedsiębiorstw i państw podejmowanych w handlu międzynarodowym (np. „Prawo antytrustowe Stanów Zjednoczonych i EWG z perspektywy handlu zagranicznego”, *Problemy Prawne Handlu Zagranicznego* 1977, nr 1), czy też problematyką szczególnych regulacji prawnych chroniących krajowy rynek przed konkurencją ze strony innych państw lub przedsiębiorstw dopuszczających się nieuczciwych praktyk w handlu międzynarodowym, takich jak np. dumping lub subsydia (np. „Problem dumpingu z „krajów o gospodarce kontrolowanej przez państwo” w ustawodawstwie Stanów Zjednoczonych Ameryki”, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* 1980, z. 3). W swoich pracach Prof. Sołtysiński ukazywał m.in., że ostatnio wymienione praktyki mogą być zwalczane instrumentami ogólnego prawa konkurencji, a także szczególnymi instrumentami prawnymi specjalnie dedykowanymi tym praktykom. Prof. Sołtysiński zajmował się też problematyką zakłóceń konkurencji w handlu międzynarodowym powodowanych wpływaniem przez poszczególne państwa na kontrolowane przez nie przedsiębiorstwa publiczne (np. „Price Competition between Free-Market and State-Controlled Economy Enterprises: the Legacy of the *Outboard Marine Corp. v. Pezetel Litigations*”, *Swiss Review of International Competition Law* 1985).

W obrębie drugiego z wyróżnionych obszarów badawczych – jakim jest stosowanie prawa konkurencji do praw własności przemysłowej – Prof. Sołtysińskiego interesowały w szczególności granice, w jakich z punktu widzenia prawa konkurencji uprawniony z konkretnego prawa własności przemysłowej (np. z patentu, z licencji know-how) może poruszać się, wykonując to swoje prawo, w tym dokonując jego transferu (np. „Transfer technologii a ustawodawstwo antytrustowe w USA i EWG”. W: *Własność przemysłowa w transferze technologii*, Warszawa 1989). Prof. Sołtysiński badał te granice zwłaszcza w sytuacji wykonywania wymienionych praw w relacjach (sytuacjach) transgranicznych (zob. np. sporządzoną przez Niego recenzję pracy G. Cabanellasa pt. „The Extraterritorial Effects of Antitrust Law on Transfer of Technology Transactions”, opublikowaną w czasopiśmie *International Review of Industrial Property and Copyright Law* 1990, vol. 21, nr 2), co zresztą stanowi potwierdzenie wyraźnie widocznej w działalności badawczej Prof. Sołtysińskiego tendencji do poświęcania się zagadnieniom prawnomiędzynarodowym.

Trzeci z wyróżnionych obszarów badawczych – jakim jest problematyka zasadności istnienia prawa konkurencji w państwie o gospodarce socjalistycznej – pozwala uznać Profesora za jednego z pierwszych propagatorów konieczności wprowadzenia do polskiego porządku prawnego przepisów chroniących konkurencję w gospodarce, a w każdym razie chroniących konsumenta przed niepożądanymi skutkami istnienia w socjalistycznej gospodarce monopolistycznych przedsiębiorstw. W tym zakresie Prof. Sołtysiński wykazywał, że skoro działalność gospodarcza przedsiębiorstw jest niemal całkowicie organizowana i kontrolowana przez państwo, to samo państwo tym bardziej ma konstytucyjny obowiązek chronić konsumentów przed skutkami procesów koncentracji produkcji i usług („Proces koncentracji produkcji i usług a zagadnienie ochrony interesów konsumenta w PRL”, *Studia Prawnicze* 1978, z. 1). Na początku lat 80. ubiegłego wieku Prof. Sołtysiński trafnie też przewidywał, że zakres wolnego konkutowania pomiędzy przedsiębiorstwami (nie tylko zresztą państwowymi) będzie się w Polsce poszerzał, co zrodzi potrzebę ustanowienia przepisów zwalczających antykonkurencyjne praktyki, tak jak to ma miejsce w państwach zachodnich („O potrzebie ustawodawstwa zwalczającego praktyki monopolistyczne i nieuczciwą konkurencję”, *Państwo i Prawo* 1982, z. 12).

W ramach czwartego z wyróżnionych wyżej problemów badawczych prawa konkurencji – czyli prawa konkurencji w państwie przechodzącym transformację ustrojowo-gospodarczą, polegającą na przejściu do gospodarki wolnorynkowej – Laureat zajmował się różnymi aspektami proceduralnymi i materialnymi nowej polskiej ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym, nad której przygotowaniem sam zresztą osobiście pracował. Co więcej, pogłębione badanie polskich doświadczeń z wdrażania nowoczesnego prawa konkurencji pozwoliło Prof. Sołtysińskiemu dojść do szeregu konkluzji i przemyśleń o charakterze ogólnym, wykraczających poza konkretny przykład Polski, a dotyczących barier i trudności, na jakie napotyka państwo przechodzące transformację gospodarczą i chcące wymusić respektowanie elementarnego ładu prawnego w ramach konkurencji gospodarczej. Swój dorobek w tym zakresie Profesor prezentował często na forum międzynarodowym (np. „Poland’s Legal Framework for the Transition from Socialism to the Competitive Economy: Privatization and Competition Rules”, *Proceedings of the Parker School of Foreign and Comparative Law Conference held in Columbia School of Law on March 2, 1990, New York 1990*; „Antitrust Laws in a Country in Transition: Polish Experience”. W: H. Ullrich (red.), *Comparative Competition Law: Approaching an International System of Antitrust Law*, Baden-Baden 1998), stając się w ten sposób uznanym i rozpoznawalnym na świecie autorytetem w dziedzinie prawa konkurencji okresu transformacji gospodarczej.

Piąty obszar badawczy Prof. Sołtysińskiego z zakresu prawa konkurencji – czyli problematyka dostosowania polskiego prawa konkurencji do prawa konkurencji Wspólnot Europejskich w okresie stowarzyszenia Polski ze Wspólnotami Europejskimi – zasługuje tutaj na szczególne podkreślenie i docenienie. W tym zakresie nie tylko wskazywał On na ówczesną niekompatybilność polskich przepisów o ochronie konkurencji z prawem konkurencji Wspólnot Europejskich oraz analizował techniki prawne mogące służyć dostosowaniu polskiego prawa do regulacji wspólnotowych. Co bowiem nawet bardziej istotne, Prof. Sołtysiński konsekwentnie i głośno domagał się, by Polska ustanawiała przepisy prawne chroniące polskich przedsiębiorców przed nieuczciwą i eksploatacyjną konkurencją ze strony przedsiębiorstw pochodzących z państw członkowskich Wspólnot Europejskich. W tym kontekście pisał m.in., że „Zagraniczni licencjodawcy, franszyzodawcy

i eksporterzy wykorzystują do maksimum brak regulacji prawnych w prawie polskim, nakładając na podmioty krajowe szereg obowiązków, które są nielegalne w świetle prawa WE i ich państw członkowskich” („Dostosowanie prawa polskiego do wymagań Układu Europejskiego”, *Państwo i Prawo* 1996, z. 4–5, s. 37). Prof. Sołtysiński bardzo dobrze wywiązał się zatem z etyczno-moralnego obowiązku badacza, który widząc niedoskonałości w badanym przez niego świecie zewnętrznym, choćby spowodowane siłami możliwych tego świata, powinien otwarcie o tym pisać i proponować skuteczne środki zaradcze.

Szósty obszar badawczy Laureata z zakresu prawa konkurencji – który można opisać jako rozmaite szczegółowe materialnoprawne problemy polskiego i unijnego prawa konkurencji – obejmuje prace poświęcone m.in. kontroli koncentracji w polskim prawie (np. *Control of Mergers and Acquisitions under Polish Law* [in:] R. Zäch (ed.), *Towards WTO Competition Rules. Key Issues and Comments on the WTO Report (1998) on Trade and Competition*, Berne-Hague-London-Boston 1999) czy też umowom licencyjnym w świetle unijnego prawa konkurencji („Ograniczenia swobody kontraktowej w umowach licencyjnych wynikające z przepisów unijnego prawa antymonopolowego w świetle rozporządzenia Komisji Nr 772/2004”. W: C. Banasiński (red.), *Ochrona konkurencji i konsumentów w Polsce i Unii Europejskiej (studia prawno-ekonomiczne)*, Warszawa 2005).

Siódmy z wyróżnionych wyżej obszarów badawczych Prof. Sołtysińskiego z zakresu prawa konkurencji – tj. problematyka prawa konkurencji innych państw, ze szczególnym uwzględnieniem amerykańskiego prawa antytrustowego – jest obecny w Jego pracy naukowej już od wczesnego etapu kariery naukowej i towarzyszy Mu nieprzerwanie do chwili obecnej. Osiągnięcia Prof. Sołtysińskiego w tym obszarze znaczą choćby takie pionierskie w Polsce prace, jak np. *Wprowadzenie do prawa antytrustowego Stanów Zjednoczonych i Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Cz. 1*, Materiały dydaktyczne dla Podyplomowego Studium Ochrony Własności Przemysłowej, Poznań 1976 czy też współautorstwo pracy *Draft International Antitrust Code* (pod red. W. Fikentscher, U. Immenga), Baden-Baden 1995. Znamienne jest przy tym, że problematyka prawa konkurencji innych państw, w tym zwłaszcza USA, jest obecna w całym szeregu prac Profesora poświęconych zasadniczo zupełnie innym zagadnieniom i tworzy ona w tych pracach cenny wątek prawnoporównawczy (zob. np. „O potrzebie ustawodawstwa zwalczającego praktyki monopolistyczne i nieuczciwą konkurencję”, *Państwo i Prawo* 1982, z. 12; „Glosa do wyroku Sądu Antymonopolowego z dnia 19 listopada 1992 r., XVII Amr 24/92”, *Orzecznictwo Gospodarcze* 1993, nr 1).

Ósmy wreszcie obszar badawczy z zakresu prawa konkurencji – bynajmniej nie najmniej ważny – stanowi problematyka zwalczania nieuczciwej konkurencji. W tym zakresie jest On chociażby współautorem najobszerniejszego na polskim rynku wydawniczym komentarza do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (pod red. J. Szwaji, liczne kolejne wydania od 1994 r., obecnie wydawane przez Wydawnictwo C.H. Beck), a także autorem pracy analizującej granice niewolniczej imitacji w świetle polskiego prawa nieuczciwej konkurencji („Coexistence between the Tort of Passing Off and Freedom of Slavish Imitation in Polish Unfair Competition Law”. W: D. Vaver, L. Bentley (red.), *Intellectual Property in the New Millenium. Essays in Honour of William R. Cornish*, Cambridge 2004).

W tak wąskich ramach objętościowych i czasowych nie jest bynajmniej możliwe wyczerpujące omówienie niezwykle bogatej twórczości Prof. Sołtysińskiego w dziedzinie szeroko rozumianego prawa konkurencji. Nie jest też możliwe – a chyba nie jest też potrzebne – wyliczanie wszystkich

Jego prac z tego zakresu, obejmujących zresztą nie tylko prace o charakterze stricte naukowym. Co należy w tym kontekście koniecznie podkreślić, to niezaprzeczalny fakt, że Profesor Stanisław Sołtysiński jest nestorem i jednym z głównych pionierów polskiego prawa konkurencji, mającym poważny wpływ nie tylko na naukę, lecz także na praktykę tworzenia i stosowania tego prawa w Polsce. Ponadto, poprzez swoją ogromną aktywność naukową w dziedzinie prawa konkurencji na forum międzynarodowym, wyrażającą się poprzez liczne publikacje w czasopismach i książkach zagranicznych oraz poprzez czynne uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach naukowych z tej dziedziny, Prof. Sołtysiński bardzo dobrze przysłużył się wytworzeniu oraz dalszemu wzmocnieniu renomy polskiej nauki prawa konkurencji na szczeblu międzynarodowym, istotnie wpływając na jej pozytywne postrzeganie przez naukowców z innych państw. Mając tak wiele do zawdzięczenia na tym polu Laureatowi, przedstawiciele polskiej nauki prawa konkurencji mogą się czuć zaszczytzeni, że mają obecnie okazję docenić osiągnięcia Prof. Stanisława Sołtysińskiego poprzez przyznanie Mu Honorowej Nagrody CARS – tzw. Wielkiej Sowy – za całokształt osiągnięć naukowych i praktycznych w dziedzinie prawa i ekonomii ochrony konkurencji.

prof. dr hab. Marek Szydło

Uniwersytet Wrocławski